

Program Våren 2024

Onsdag 17. januar kl. 11.00

Jens Hundseid - Rogalands glemte statsminister - Thor Geir Harestad

Thor Geir Harestad (1949) er sosiolog, pensjonert lektor og forfatter. Han har tidligere publisert biografier om Gulbrand Lunde og Sven Oftedal, jubileumsboken Randaberg kommune 100 år og diverse annen lokalhistorie. For tiden jobber han med biografi om tidligere statsminister Jens Hundseid med utgivelse 2023.

Onsdag 14. februar

Skjelv du på handa, Vladimir? Samfunnsengasjement gjennom film og poesi - Odveig Klyve

Diktsamlinga FORDI DU ER kom ut hausten 23. (Cappelen Damm). Her finst diktet: «Skjelv du på handa, Vladimir?» som spontant vart gjendikta til over 100 språk og dialekter våren 2022. Klyve har og laga ein film som byggjer på dette diktet. Saman med dokumentarscener frå krigen i Ukraina høyrer stemmer frå heile verda. Dei uttrykkjer alle sin reaksjon på krigen, ved å omsetja og lesa dette diktet, integrert med musikk av Nils Petter Molvær.

Odveig Klyve er forfattar og filmregissør. Ho har mellom anna skrive elleve diktsamlingar, og har regissert kortfilmar som er inviterte til internasjonale festivalar i Europa, Amerika og Asia.

Onsdag 28. februar kl. 11.00

1 million liv

Onsdag 28. februar kl. 11.00 kommer helsegründer Tore Lærdal for å forelese om temaet: 1 million liv

Stavanger-bedriften Laerdal Medical er verdensledende innen akuttmedisinsk opplæring og pasientsimulering. I 2020 satte bedriften seg et svært ambisiøst mål; Å hjelpe til å redde 1 million flere liv, hvert år innen 2030. Hva ligger bak denne målformuleringen – og hvordan skal målet kunne nås? Det vil Tore Lærdal fortelle oss om i dette foredraget.

Onsdag 20. mars kl. 11.00

Hva skjer i Storbritannia etter Brexit? - Annette Groth

Stadig flere velgere mener det var galt å forlate EU. I oktober viste meningsmålinger at 56 prosent av britene nå er mot Brexit, og det tallet stiger stadig. Blant dem som stemte for å forlate EU i folkeavstemningen i 2016 er det også stadig færre som i dag mener dette var riktig. I Skottland stemte et stort flertall for å forlate EU, og landet var på vei mot folkeavstemning om uavhengighet. Men det ble stoppet av britisk høyesterett. - Det skotske nasjonalistpartiet, SNP, har vært det største partiet i Skottland, men har nå Labour hakk i hæl. Og i Nord-Irland har det vært så mye bråk etter Brexit, at lokalregjeringen har kollapset.

Annette Groth, journalist og forfatter, har fulgt britisk politikk i årevis. Hun var NRKs korrespondent på de britiske øyer i nesten ti år på 1990-tallet.

Onsdag 24. april kl. 11.00

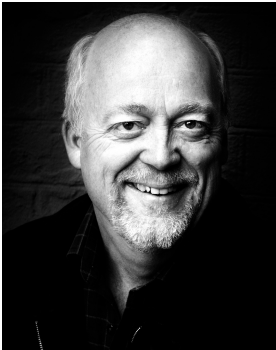
Kjernekraft, en del av energikilden i Norge? - Sunniva Siem

Global oppvarming har ført til at vi nå står midt i en Klimakrise, og de fleste land, inkludert Norge, har satt seg ambisiøse mål om å redusere Co2 utslipp. Utfordringen ved å fase ut fossile energikilder er å finne nok av andre energikilder som kan ta over. Det har lenge vært mye fokus på sol og vind. Etter at EUs vitenskapspanel definerte kjernekraft som minst like «grønt» og bærekraftig som fornybare energikilder, så har diskusjonen om kjernekraft i Norge blusset opp i Norske medier.

Dette foredraget vil handle om kjernekraft og starter med litt grunnleggende kjernefysikk (fission og fusjon) for å forstå hvor kommer energien fra, i et kjernekraftverk. Foredraget vil videre handle om hvordan et kjernekraftverk fungerer og hva er egentlig en SMR (small modular reactor). Hva er fordeler og ulemper ved SMR i forhold til tradisjonelle store kraftverk. Reaktor sikkerhet vil bli diskutert, og forskjellen på en bombe og et kraftverk.

En fordel med kjernekraft er at energien er tilgjengelig når man trenger den, i motsetning til væravhengige energikilder som sol og vind. Men det finnes også utfordringer med håndtering av avfall og dekommisjonering av anlegg. Tilslutt skal vi sammenligne kjernekraft med andre energikilder når det gjelder pris, Co2 utslipp, dødsfall pr Twh, ressursbruk og arealbruk.

Sunniva Siem er professor i kjernefysikk og leder forskergruppen Kjerne og energifysikk ved Fysisk institutt, Universitetet i Oslo. Siem leder en rekke forskningsprosjekter innen eksperimentell kjernefysikk ved Syklotronlaboratoriet på UiO og ved større akseleratoranlegg i utlandet som MSU og Berkeley i USA, ICJ Lab og GANIL i Frankrike, i Themba Labs i Sør Afrika og RCNP i Japan. Siem er for tiden president i Norsk Fysisk Selskap og senterleder for Norsk Nukleært Forskningscenter, et nyopprettet forskningscenter, finansiert av Norges forskningsråd, som har som mål å øke Norges kompetanse innen kjernefysikk og kjernekjemi. Siem er også medlem av Det Norske Videnskaps-Akademi.

ø-Onsdag 15.mai kl. 11.00

Kunsten å bli forfatter - Gunnar Roalkvam

Gunnar M. Roalkvam (f.1951 i Stavanger) er historiker og forfatter og arbeidet tidligere som lektor i samfunnsfag ved St. Olav videregående skole. Roalkvam har gitt ut fem diktsamlinger og skrevet en rekke sangtekster som er gjort kjent av flere artister og grupper.

Han har også skrevet skuespillene "Markus Trost og drømmen om den grønne øya", "Spill meg vekk og fortell meg tilbake" og samtidsmusikalen "Byterminalen". Roalkvam har dessuten skrevet flere sakprosaer om historie og samfunnskunnskap. Han har mottatt Arbeiderbevegelsens kulturpris i Rogaland, Stavanger kommunes kulturpris og Rogaland Fylkeskommunes kulturpris.

Onsdag 12 juni

Sommertur langs Jæren – Norges flotteste jarekant! - Guide Hanne Thomsen

Jærlandskapet er som en åpen bok – bare vi vet hvordan det skal leses! På årets sommertur skal vi besøke noen av de tydelige sporene etter naturlige geologiske prosesser og vandre langs kulturspor i landskapet fra ulike tider. Vi skal litt ut av bussen og må ha klær og skotøy etter værforholdene. Oppmøte på Stavanger bussterminal kl. 08:55

Første stopp er Ullandhaug litt over kl.9 med utsikt og geografi: Hva er et landskap? Om relieff, berggrunn, løsmasser, vegetasjon, vann og kultur.

Andre stopp er Ølberg Havn rundt kl.10. Her får vi en presentasjon av det geologiske skyvedekket og litt om andre verdenskrig. Bussturen fortsetter over Tjelta, Helleberget og Postveien til Tinghaug. Underveis får vi høre om livet i steinalder, bronsealder og jernalder, samt litt om gamle veier og forsvunne vann.

Tredje stopp ca. kl.11.30. Det blir pause med benstrek og termoskaffe på Tinghaug med mulighet for å gå rundt Krosshaug og Dysjane. Vi lærer om geologi og istider og om jernalderens maktsentrum på Jæren. Bussturen fortsetter over Bryne.

Fjerde stopp i ett-tiden er ved Grødalandstunet, der vi starter en spasertur langs Kongevegen til Bodle. Vi ser på jærhus og rullesteinstrender, hører historien om kullboringen, strandgraver, og eldre næringsveier langs stranden. Så fortsetter bussen fra Bodle over Varhaug til Kvia.

Hanne Thomsen er pensjonist, utdannet som kvartærgeolog, har tidligere bla arbeidet ved Arkeologisk museum i Stavanger, Fylkesmannens miljøvernnavdeling og Hotellhøgskolen. Hun har skrevet mange artikler og bøker om landskapshistorie i Rogaland, og har vært mye brukt som foredragsholder og turlleder i Jærlandskapet.

Program Høsten 2024

Onsdag 21. august kl. 11.00

Med vei skal landet bygges - Bjørn Martin Alsaker

Forelesning om temaet: Med vei skal landet bygges, de store veiprosjektene i vårt område, historie, nylige og pågående større samferdselsprosjekter og framtidige planer.

Pensjonert sjefingeniør Bjørn Martin Alsaker, født 13 juni 1953. Etter ingeniørhøgskoleutdanning fra bygg og anlegg ble det Stavanger vegkontor neste stopp. Som O-løper ble kart og landskap både yrke og fritid! Ble tidlig involvert i mange av de store samferdselsprosjektene langs vestlandskysten, fra Kristiansand til Trondheim og øst-vest utredninger. Konseptutredninger (KVU-er), kommunedelplaner og reguleringsplaner ble hverdagen i over 45 år, ispedd med nye ideer om jernbane/bybane/g-s veger m.m. Bjørn Martin er en aktiv pensjonist, og han har god oversikt når det gjelder de store samferdselslinjene i Norge

Onsdag 4. september kl. 11.00

Spillet om Syria - Hilde Henriksen Waage

Siden 2011 har Syria vært arnested for en av de blodigste borgerkrigene i Midtøsten i moderne tid. Rundt en halv million mennesker er drept, fem millioner har flyktet utenlands, og seks millioner syrere er flyktninger i eget land. I tillegg til det interne syriske oppgjøret har Russlands president Vladimir Putins inngripen, framveksten av terroristgruppen Den islamske staten (IS) og bombingene til USA og NATO også gjort sitt til at byer og store områder ligger i ruiner. Det er et enormt behov for gjenoppbygning. Politisk er situasjonen fortsatt kaotisk, selv om Bashar al-Assads regime foreløpig ser ut til å ha vunnet krigen. I det regionale spillet i Midtøsten har Syria alltid vært alliert med stormakten Russland, og med seg på dette laget er Iran og Hizbollah i Libanon. Det sunni-muslimske Hamas er også knyttet til denne såkalte «motstandsaksen».

Hvordan kunne det gå så galt i Syria? Og hvorfor er det så viktig å forstå Syrias historie for å forstå situasjonen i landet i dag?

Hilde Henriksen Waage er professor i historie ved UiO og seniorforsker ved PRIO og har dr. grad fra UiO (1997). Hun har publisert en rekke bøker og artikler nasjonalt og internasjonalt om Norges forhold til Israel, de ulike fredsforøkene i Midtøsten og årsakene til konflikten mellom Israel, palestinerne og de omliggende arabiske statene. Hun fikk i 2013 Sverre Steen-prisen for fremragende formidling av historie for boka Konflikt og stormaktspolitikk i Midtøsten (Cappelen Damm Akademisk, 2013). I 2022 utga hun boka Spillet om Syria (Cappelen Damm Akademisk, 2022). Hun kommenterer ofte konfliktene i Midtøsten i norske og internasjonale medier og er en mye brukt foredragsholder.

Onsdag 25. september 2024 kl 1100

Norsk kvinnehistorie på 90 minutter- Hege Duckert

Norge er et av verdens mest likestilte land. Hvordan kom vi hit? For 150 år siden fikk ikke kvinner ta utdanning, ikke arbeide utenfor hjemmet, ikke bestemme hvem de ville gifte seg med. Spranget er langt fra kjøkkenbenken til kvinneregjeringen, fra sytøyet til skilandslaget og fra Nora i Et dukkehjem til Noora i Skam.

I foredraget forteller Hege Duckert historien om hvordan generasjoner av norske kvinner har forandret Norge, ett skritt av gangen. Vi møter gårdskoner, bydamer, tjenestejenter, fabrikkarbeidersker, forfattere, skiløpere og aktivister, som har drevet frem den friheten vi i dag tar for gitt. Her blir vi kjent med pionerer alle bør kunne navnet på, men også en rekke ukjente kvinner, som kan lære oss noe viktig om skapervilje og pågangsmot.

Hege Duckert er sakprosaforfatter og har bakgrunn som journalist og kulturredaktør i både NRK og Dagbladet.

Onsdag 9. oktober kl. 11.00

Kan solenergi bli verdens største energikilde? - Harald N. Røstvik

Professor Emeritus Sivilarkitekt MNAL Harald N. Røstvik er utdannet ved University of Manchester og har vært ansatt i Greater London Council. I 1978 etablerte han en internasjonal praksis med vekt på miljø og ledet den i 30 år. Han var ansatt i «Holdbar arkitektur» professoratet ved Bergen Arkitektthøgskole i ti år før han i 2015 flyttet til UiS Byplanlegging. I 2017 ble han tildelt studentenes pris som beste foreleser ved det Teknisk- Naturvitenskapelige Fakultet. Han har bl a forelest ved universitetene Harvard, Oxford, Cambridge, AA og Barcelona, mottatt internasjonale priser, skrevet ti bøker, tusenvis av artikler og er omtalt i en rekke bøker. Han har tegnet soldrevne bygg i Sri Lanka, Italia og Kypros, men også 10-15 i Norge. I 2022 ble han, som eneste norske blant 250 navn fra 50 land, utnevnt til Solar Pioneer av international Solar Energy Society, verdens største forening for solenergivitenskap. Han har vært sentral i elektrifisering av transportsektoren og vunnet frem i store EU og IEA søknader.

Sammen med Morten Harket, Magne Furuholmen og Frederic Hauge importerte han den første «moderne» elbilen til Norge og bidro til å tvinge fram verdens beste elbilincentiver.

Hans store arkiv er donert til Arkivverket.

Onsdag 23. oktober kl. 11.00

Svalbard i geopolitisk perspektiv - Roald Berg

Onsdag 23. oktober kl. 11.00 kommer professor emeritus i moderne historie ved Universitetet i Stavanger, Roald Berg for å forelese om temaet: Svalbard i geopolitisk perspektiv

Roald Berg er professor emeritus i moderne historie ved Universitetet i Stavanger, og arbeider hovedsakelig med polarhistorie og utenriks- og forsvarspolitisk historie. Han er medforfatter i trebindsverket Norsk polarhistorie (Oslo 2004) og har bidratt med kapitler i The Cambridge History of the Polar Regions (Cambridge 2023) og Svalbard Imaginaries: The Making of an Arctic Archipelago (Palgrave 2024). Sommeren 2024 hadde han skriveopphold i Longyearbyen, finansiert av Norsk Faglitterær Forfatter- og Oversetterforening og Artica Svalbard.

Foredraget vil diskutere Spitsbergens politiske og geopolitiske rolle fra 1596 til utgangen av den kalde krigen inkludert den spennende og kompliserte forklaringen på hvorfor disse ishavsoyene fikk navnet Svalbard samtidig som de ble norsk territorium i 1925. Veien til norsk suverenitet har en indre, norsk historie, og en storpolitisk og internasjonal historie som handler om at stormaktene alltid hadde stor interesse for ressursene på øyene og for deres geostrategiske plassering ved inngangen til det nordlige Arktis og til Russlands nordlige havner og dermed til den myteomspunne nordlige sjørute mellom Europa og Østen. Foredraget vil særskilt diskutere hvordan Svalbard-traktaten av 1920 ble et viktig internasjonalt folkerettslig verktøy for både å sikre norsk suverenitet på øyene og fortsatt gi internasjonal adgang til å hente ut ressurser uten at øyene ble et internasjonalt konfliktområde.

Onsdag 6. november kl. 11.00

Frå militærstreik til Nato; Arbeidarrørsla og forsvaret 1900-1950 - Tom Hetland

Foredragsholderen er pensjonert journalist og sjefsredaktør i Stavanger Aftenblad, Tom Hetland. Tom stiller opp på kort varsel pga at foredraget med professor Thomas Hylland Eriksen må dessverre utgå grunnet sykdom.

Onsdag 20. november kl. 11.00

Presidentvalget i USA - Sigríð Rege Gårdsvoll

Sigríð Rege Gårdsvoll fra Sola er journalist og kommentator i avisen Vårt Land og for AmerikanskPolitikk.no. Hun er utdannetlærer og har også jobbet med kommunikasjon i frivillige organisasjoner og i Den norske kirke. Hun har siden 2020 kommentert amerikanske valg for flere norske medier. Foto: Erlend Berge / Vårt Land

Onsdag 11.desember 2024 kl 1100

Fra grunnforskning til legemiddelutvikling - Inger Sandlie

Prof.emerita Inger Sandlie har sin utdannelse, cand.real 1979 og doktorgrad 1981, fra UiB, Biokjemisk institutt.

Hun var medlem av styret for Oslo Cancer Cluster i perioden 2017-2020, medlem av styret for Nansenfondet i perioden 2002-2023 samt medlem av rådet for Trond Mohns Forskningsstiftelse fra 2017 og Tromsø forskningsstiftelse fra 2023.

Hun har hatt ulike undervisningsstillinger ved mange forskjellige universitet i både inn-og utland, vært leder for flere forskningsprosjekt og utgitt diverse publikasjoner innen sitt fagfelt. Hun er også en mye brukt foredragsholder.